

**ХИМИНЕЦЬ В.В.,
здобувач**

*Інститут світової
економіки і
міжнародних відносин
НАН України*

Одне з основних зовнішньополітичних завдань України сучасності полягає у поглибленні процесу інтеграції в європейські і євроатлантичні структури. У процесі реалізації стратегічного курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу, крім розвитку зв'язків з інституціями ЄС на різних функціональних рівнях, винятково важливе значення має послідовне формування та реалізація інтенсивного двостороннього співробітництва нашої держави з країнами-членами Європейського Союзу, однією з яких є Австрія.

Особливістю започаткування українсько-австрійського двостороннього співробітництва є те, що перші офіційні контакти між Києвом та Віднем розпочалися відразу після проголошення Україною незалежності, а саме 26 вересня 1991 р., коли міністри закордонних справ Анатолій Зленко та Алоїз Мок, перебуваючи у Нью-Йорку, підписали Спільне комюніке про консульські відносини. Проте, якщо брати

**УКРАЇНСЬКО-
АВСТРІЙСЬКІ
ВІДНОСИНИ:
ПОЛІТИЧНИЙ ТА
ЕКОНОМІЧНИЙ
АСПЕКТИ
(1991-2001)**

до уваги той факт, що Республіка Австрія визнала незалежність України тільки 15 січня 1992 р, виникає запитання, чому ця держава не була в числі перших, хто визнав Україну? Цікавими в цьому плані є спогади першого посла України в Австрії Юрія Костенка. Зокрема, він вказує на розгубленість експертів МЗС Австрії, котрі вважали, що Україну як суб'єкта міжнародних відносин визнавати зовсім немає потреби, оскільки обидві держави є членами ООН та інших міжнародних організацій, є сторонами великої кількості міжнародних договорів і угод¹. Підтверджує наведену думку також висловлювання тогочасного федерального міністра закордонних справ Австрії А.Мока "...Україна, як і Білорусія, є членами ООН, а відтак – формальними суб'єктами міжнародного права, тому їх визнання є неможливим"². Незважаючи на активну роз'яснювальну роботу українських дипломатів в австрійському зовнішньополітичному відомстві щодо політичної важливості факту визнання незалежного статусу держави, час було згаяно. Водночас більш правдивоподібними є інші причини, із-за яких Австрія не поспішала визнавати Україну. Насамперед, як стверджує Ю.Костенко, далася взнаки традиційна обережність австрійських політиків в таких делікатних справах, як визнання держав, особливо, що стосується республік колишнього СРСР, який був однією з сторін Державного договору 1955 р. – гаранта австрійського нейтралітету³.

Інша версія щодо певного зволікання Віднем з приводу дипломатичного визнання України випливає з бажання Австрії з'ясувати позицію України щодо контролю за нерозповсюдженням ядерної зброї та приєднання до ДНЯЗ, а також щодо міжнародних зобов'язань СРСР, передусім в економічній сфері⁴. Зовсім вірогідно, що саме з цих причин Австрія вирішила зачекати в цій справі на дії країн ЄС.

Можна вважати невинуватим той факт, що перший спільний українсько-австрійський документ стосувався консульської сфери. З огляду на історичний фактор чимало австрійських громадян, як і представники західного регіону України, почали активно відновлювати контакти минулих часів, коли галицькі та буковинські землі належали до Австро-Угорщини. До того ж укладення консульської угоди неабияк сприяло інтенсивному розвитку українсько-австрійського співробітництва у галузі освіти, науки та культури.

Офіційний Відень позитивно зустрів результати грудневого 1991 р. референдуму в Україні. В інтерв'ю австрійській пресовій агенції АРА федеральний міністр закордонних справ А.Мок розцінив їх "як чіткий вираз демократичного волевиявлення республіки"⁵. Ним та-

кож було підкреслено прагнення Австрії до розбудови двосторонніх австрійсько-українських відносин.

В становленні двосторонніх взаємин помітну роль відіграла українська діаспора Австрії. Ще за часів існування СРСР українські товариства “Спілка Українських філателістів Австрії”, “Церковне Братство св. Великомучениці Варвари”, Українська греко-католицька центральна парафія св.Великомучениці Варвари у Відні активно пропагували в Австрії культурні, науково-освітні надбання українського народу⁶. У 1992 р. чимало австрійців українського походження об'єдналися в Австрійсько-українське товариство (АУТ), визначивши за мету – активно сприяти процесам розбудови стосунків між Україною та Австрією в широкому спектрі двостороннього співробітництва. Конкретними справами, насамперед в гуманітарній сфері, АУТ здобував все більше визнання як Австрії, так і в нашій країні.

З 1 січня 1995 р. Австрія стала повноправним членом Європейського Союзу. Відтак закономірним є те, що політичні кроки цієї держави слід розглядати в контексті інтересів ЄС.

Розглядаючи участь Австрії в ЄС, не можна обійти стороною факт австрійського головування в ЄС протягом другої половини 1998 р. Можливість визначати та скеровувати напрямки розвитку європейської спільноти Австрія отримала вже після 3,5 років членства в ЄС, що взагалі створило прецедент в рамках Союзу.

Саме під час австрійського головування у жовтні 1998 р. відбувся самміт Україна – ЄС. В центрі його роботи були питання співпраці в галузі торгівлі та інвестицій, ядерної безпеки тощо. З огляду на конструктивний характер роботи самміту є всі підстави вважати його важливим етапом на шляху просування України до європейського політичного простору. Відрадно, що саме у Відні “Україна зробила вагомий крок до набуття статусу асоційованого члена ЄС”⁷.

Поряд із саммітом визначальною подією українсько-австрійських відносин став державний візит до Австрії Президента України Л.Д.Кучми. Його значення полягало не тільки в тому, що це був перший з часу Незалежності візит глави української держави до Альпійської республіки. Журналісти відзначили надзвичайно дружній рівень взаємин лідерів двох країн, що повністю відображає стан двосторонніх відносин. Це підтвердив на прес-конференції і Федеральний президент Австрії Т.Клестіль, зокрема відзначивши, що Австрія буде активно підтримувати ідею асоційованого членства України в ЄС, а також робити свій внесок у реформування української економіки та інших сфер народного господарства⁸.

Під час візиту відбулося підписання ряду двосторонніх документів щодо співробітництва в економічній та гуманітарній галузях. Проте чи не найголовнішою домовленістю, досягнутою у ході візиту, стала згода Австрії фінансово сприяти добудові реакторів Хмельницької та Ровенської АЕС. Таке рішення Відня, з огляду на його принципову політику проти атомних станцій, журналісти розцінили як відхилення від курсу в зазначеній галузі⁹. Можна припустити, що причиною такого кроку було розуміння Австрією складної ситуації в українському енергетичному секторі, як і схвальна оцінка щодо намірів уряду нашої держави вивести з експлуатації ЧАЕС.

Що ж стосується діалогу на найвищому рівні, то крім державного візиту у жовтні 1998 р. зустрічі Л.Кучми та Т.Клестіля протягом періоду 1995-1999 рр. відбувалися у Ланьцуті (Польща, 1996 р.), на економічних форумах у Зальцбурзі (1996 та 1997 рр.), неформальних зустрічах президентів країн ЦСЄ у Левочі (Словаччина 1998 р.) та у Львові (1999 р.). У 1999 р. під час переговорів глав держав України і Австрії на економічному форумі для країн ЦСЄ у Зальцбурзі (30 червня – 1 липня) та під час самміту ОБСЄ у Стамбулі (18-19 листопада) обговорювалися сучасний стан та перспективи двостороннього співробітництва, утворення системи європейської безпеки, роль і місце в ній України та Австрії, шляхи подолання існуючих глобальних та регіональних загроз¹⁰.

Такі регулярні контакти можна розцінювати як прагнення до постійного нарощування динаміки політичного діалогу, а також вважати запорукою успішного розвитку двостороннього співробітництва.

Успішний розвиток українсько-австрійського співробітництва знайшов своє відображення і на рівні міжпарламентських зв'язків. У травні 1996 р. делегація австрійських парламентаріїв на чолі з президентом Національної Ради Г.Фішером відвідала Україну і провела зустрічі з керівництвом держави. У квітні 1997 р. відбувся візит-відповідь до Австрії делегації українських депутатів, яку очолював Голова Верховної Ради О.Мороз. В обох випадках поряд з питаннями двосторонніх взаємин сторонами обговорювалися також перспективи створення європейської системи безпеки, розширення ЄС.

Для поглиблення міжпарламентських відносин неабияке значення мало створення в австрійському парламенті у 1996 р. австрійсько-української групи дружби. Її членами стали представники всіх фракцій, керівником групи було обрано представника соціал-демократичної партії Австрії О.Брікса. Відразу після обрання О.Брікс за-

значив: “З появою нашої парламентської групи дружби Україна придбала у Відні та й у Австрії сильного партнера, який намагати-меться серйозно сприймати її інтереси”¹¹.

Виявом двостороннього прагнення до взаємовигідного співробітництва, передусім у сфері торгово-економічних взаємин, стало налагодження партнерських контактів між регіонами та містами обох країн. Успішний приклад співпраці у цій площині між Чернівецькою областю та федеральною землею Каринтія¹² надав поштовху до укладення протягом 1997-1998 рр. відповідних угод про співробітництво між Закарпатською обл. та землею Бургенланд, Івано-Франківською обл. та землею Тіроль, Львівською обл. та землею Штирія, містами Велс та Саки, Старокиївським районом м. Києва та 18-м районом м. Відня. Неважко помітити, що з української сторони принцип підбору учасників регіональної співпраці базувався на історичному принципі. Якщо мати на увазі особливе ставлення австрійського суспільства до західних регіонів України, що свого часу належали до імперії Габсбургів, можна припустити, що саме цей фактор міг би надавати сторонам додаткових імпульсів для активної співпраці.

Вищеперераховані чинники в значній мірі зумовили покращення динаміки українсько-австрійських торгово-економічних показників. Так, починаючи з 1993 р., обсяг австрійського експорту збільшився з 641 млн. австрійських шилінгів до 2,4 млрд. австр. шилінгів. В той же час обсяг австрійського імпорту з України збільшився з 877,9 млн. австр. шилінгів до 2,56 млрд. шил.¹³

Особливістю українсько-австрійського товарообігу є те, що згідно з договорами між підприємствами та фірмами обох країн, лєвова частка обсягів товарообігу спрямована на “треті” країни¹⁴. Впродовж 1995-1997 рр. цей сегмент (за вартісними показниками) поступово збільшувався. Дана тенденція повинна була спостерігатися і в 1998 р. Але сталося інакше. З метою захисту обох країн від світової економічної кризи національними банками обох країн були здійснені заходи, спрямовані на зменшення обсягів товарообігу, особливо до “третіх” країн¹⁵. Цей процес затишшя в торгово-економічних відносинах продовжувався і впродовж першої половини 1999 р. Як результат, обсяг австрійського експорту зменшився у 1998 р. на 7,8%, а в першій половині 1999 р. – на 46%. Хоча обсяг австрійського імпорту з України у 1998 р. збільшився на 24,2%, проте в першій половині 1999 р. також зменшився в порівнянні з цим же періодом попереднього року на 22%¹⁶.

Після світової економічної кризи 1998 р. наступною перешкодою на шляху розвитку торгово-економічних відносин стала косівська криза. Справа в тому, що контрактні зобов'язання з металургійної сировини – основної статті українського експорту до Австрії, яка поставлялася на постійній основі понад 20 років, транспортувалися виключно Дунаєм. У 1999 р. зруйновані внаслідок бомбардувань Югославії мости в районі м. Нові Сад в значній мірі ускладнили рух кораблів Дунаєм. Поряд з іншими проблемами, для України це, зокрема, призвело до небезпеки втратити австрійський ринок для цього товару, обсяг поставок якого з України складав до 50% від щорічних потреб концерну “Voest Alpine AG” – його головного споживача¹⁷.

Відродно, що інтерес до українського ринку проявляють провідні австрійські фінансові інститути. З 1998 р. в Україні зареєстровані банки Райфайзен Централбанк Україна, Банк Австрія Кредитанштальт Україна. Прикладом успішних ділових відносин між Національним Банком України та Австрійським монетним двором стало відкриття у 1998 р. монетного двору НБУ. За оцінкою керівників урядів обох держав, ця подія, як результат довготривалого співробітництва між Україною та Австрією, засвідчила зростаючий інтерес міжнародних інвестицій до української економіки, її потенціалу¹⁸.

Станом на 1998 р. серед країн ЄС Австрія посідала четверте місце як країна-постачальник, і третє – як замовник українських товарів .

31 січня 2000 р., коли стало очевидним, що Австрійська народна партія (АНП) та Австрійська партія свободи (АПС), які в результаті демократичних виборів посіли друге та третє місце у парламенті і отримали разом стабільну більшість, близькі до успішного завершення переговорів щодо створення коаліційного уряду, головуєча в Європейському Союзі Португалія оприлюднила заяву від імені країн-членів ЄС. Оскільки міжнародна громадськість вбачала в АПС, а особливо в її лідері Й.Гайдері, послідовників правоекстремістської ідеології, що межує з фашизмом, то у цьому документі зазначалося, що в разі участі АПС у федеральному уряді, країни ЄС:

- виступатимуть проти будь-яких двосторонніх контактів з австрійським урядом на політичному рівні;
- відмовлятимуться від підтримки Австрії та її представників в міжнародних організаціях;
- обмежать зустрічі з послами Австрії лише технічним рівнем²⁰.

1 лютого на засіданні Єврокомісії було прийнято офіційну заяву ЄС стосовно участі АПС у новому австрійському уряді. На відміну

від декларації країн-членів ЄС 31 січня, документ Єврокомісії був більш стриманий. Зокрема, в ньому зазначалося: на даний час діяльність органів Євросоюзу залишається незмінною. У тісному контакті з урядами держав ЄС Комісія відслідковуватиме ситуацію в Австрії, а також зберігатиме робочі зв'язки з державними установами країни²¹.

Таким чином, санкції проти Австрії запроваджувалися країнами Євросоюзу, а ЄК залишала за собою право жорсткого контролю за будь-якими кроками австрійського уряду.

Певним контрастом вищезазначеним діям по відношенню до Австрії була позиція України. Є підстави вважати, що наша держава виходила з того, що створення уряду є внутрішньою справою Республіки Австрія. МЗС України не робило офіційної заяви навколо формування нового федерального уряду. Разом з тим під час чергового брифінгу 8 лютого у відповідь на запитання представників ЗМІ, зокрема, зазначалося, що в Україні очікують на практичні кроки нового уряду і сподіваються, що його діяльність будуватиметься на задекларованих принципах свободи, неухильного дотримання прав людини, поваги до національних та релігійних меншин²². На демократичну стабільність австрійського суспільства вказував і посол України в Австрії В.Огризко²³.

З великою долею істини можна вважати, що в ситуації політичної блокади Австрії з боку країн ЄС Україна вирішила проявити політичну активність щодо Альпійської Республіки, передусім маючи на меті, трансформувати й без того високий рівень українсько-австрійських відносин у якісно-новий вимір. Водночас, з огляду на головування Австрії у 2000 р. в ОБСЄ, можна було заручитися підтримкою Відня у просуванні українських ініціатив у форматі цієї міжнародної організації.

Так, 14-16 березня 2000 р. відбувся робочий візит до Республіки Австрія міністра закордонних справ України Б.Тарасюка. Якщо взяти до уваги те, що попередній візит двостороннього характеру керівника зовнішньополітичного відомства України до Австрії відбувся ще у 1993 р., а також, враховуючи той факт, що це був перший після створення нового федерального уряду візит до Відня міністра закордонних справ європейської країни, то підсилюються припущення щодо особливої позиції України до політично ослабленої санкціями Австрії.

Питання поглиблення двосторонніх відносин між двома країнами, зміцнення довір'я між їх народами були в центрі зустрічі Президентів

України та Австрії Л.Кучми та Т.Клестіля у квітні 2000 р. під час проведення самміту центральноевропейських країн в Будапешті.

Ключовою ж подією українсько-австрійського співробітництва у 2000 р. став офіційний візит до України федерального президента Т. Клестіля 16-18 травня. Це був перший в історії двосторонніх відносин державний візит в Україну глави австрійської держави. Звертає на себе увагу те, що візит можна було розглядати продовженням кроків Києва підтримати дружню країну в складній для неї зовнішньополітичній ситуації.

Одним з найголовніших результатів візиту слід вважати визнання Австрією європейського майбутнього України. Саме у цьому контексті можна розглядати заяви керівництва Австрії про повну підтримку євроінтеграційних прагнень України, готовність розширювати технічну допомогу з метою передачі досвіду для вступу України до ЄС, підтримку вступу нашої держави до СОТ²⁴. Разом з тим державний візит і двосторонні переговори сприяли зміцненню обопільної довіри та взаєморозуміння між лідерами двох країн.

Про те, що Україна і Австрія вийшли на новий рівень довірливих та партнерських відносин засвідчило проведення двосторонніх консультацій між Міністрами закордонних справ України та Австрії А.М. Зленком та Б. Ферреро-Вальднер у рамках 8-го засідання РМ ОБСЄ у Відні. Поряд з питаннями українсько-австрійської взаємодії в ОБСЄ у ході зустрічі були обговорені актуальні питання двосторонніх відносин.

Подібно до співробітництва у політичній площині українсько-австрійські торговельно-економічні стосунки у 2000 р. характеризувалися подальшим зростанням обсягів товарообігу і покращенням структури українського експорту. Зокрема, товарообіг між Україною та Австрією досяг найбільшого за останні 8 років рівня (348,7 млн. дол.США) і зріс, порівняно з попереднім 1999 р., на 75,5 млн дол.США (або 127,6%)²⁵. В Австрію експортовано українських товарів на суму 163 млн. дол.США, що на 23,8 млн.дол. США (або 117%) більше, ніж в попередньому році²⁶. Ці зрушення, досягнуті у 2000 р., дали підставу австрійським фахівцям констатувати про початок “періоду пожвавлення й інтенсифікації” в українсько-австрійському торговельно-економічному співробітництві²⁷. На підтвердження цієї думки можна навести й висновки українських фахівців, за якими “співвідношення обсягів українсько-австрійського товарообігу до ВВП, його приросту, а також до загальних обсягів зовнішньої торгівлі Австрії в 2000-му році є найвищими у порівнянні

з аналогічними показниками щодо торговельного співробітництва України з іншими країнами-членами ЄС²⁸.

Позитивна тенденція зростання товарообігу продовжилася і в 2001 р. У порівнянні з 2000 р., обсяги австрійського імпорту з України збільшилися на 16,5% і досягли позначки 266,3 млн. євро. Що ж до австрійського імпорту з України, то зафіксовано його збільшення на 26,6%, що становить 269,3 млн. євро²⁹. Основними статтями українського експорту у 2001 році були руди, залізорудні напівфабрикати (їх питома вага у загальному експорті склала 35,4%); електричні машини та обладнання (20,5%); спортивний інвентар (10,4%); деревина і вироби з неї (6,9%); екстракти дубильні і фарбувальні (5,2%); чорні метали і вироби з них (5%); недорогоцінні метали (3,8%); шкіра (2,8%).

Тільки в 2001 р. в різних регіонах України були організовані 4 австрійські економічні місії³⁰. Раніше такі форуми відбувалися один раз на рік. Серед інших факторів, що сприяли поживленню економічного співробітництва стали II (2000 р.) та III (2001 р.) засідання міжурядової українсько-австрійської Змішаної комісії з торговельно-економічних зв'язків, Дні австрійської енергетики в Україні тощо. Що ж до останнього заходу, то з огляду на існуючі проблеми України в зазначеній галузі варто вітати ініціативу його проведення. Відомо, що протягом років Австрія створила єдине в своєму роді Know-How у галузі ефективного використання енергії та альтернативних її джерел, а той факт, що вона готова поділитися цим досвідом з Україною³¹, повинен перебувати серед пріоритетних завдань відповідних державних структур.

Загалом слід зазначити, що станом на середину 2001 р. в Україні працювали 196 підприємств з австрійським капіталом. За обсягами прямих інвестицій в Україну Австрія посідає 10 місце серед 110 країн-інвесторів. Загальний обсяг австрійських інвестицій в Україну на 01.04.2001 р склав 123,2 млн.дол. США (на 01.04. 2000 р. цей показник становив 93,2 млн. дол. США)³².

Таким чином, якщо на початку 1995 р. обсяг австрійських інвестицій в економіку України складав лише 5,5 млн.дол., то за шість років він збільшився майже в 23 рази. Кількість підприємств з австрійським капіталом з початку 1995 р. зросла в 3 рази.

Українсько-австрійський політичний діалог у 2001 р. можна охарактеризувати як процес подальшого закріплення високого рівня взаєморозуміння між державами, їх керівництвом, зростанням питомиї ваги євроінтеграційної проблематики у двосторонніх відносинах, посиленням акценту на економічній складовій та правових ас-

пектах взаємодії як на двосторонньому, так і на багатосторонньому рівні. Свідченням цьому є низка важливих подій. Найголовніша з них – зустріч Президентів України та Австрії в рамках неформального самміту глав держав ЦСЄ, що відбувся на початку червня у Вербанії (Італія). За кілька днів до початку самміту ЄС у Гетеборзі Л.Кучма та Т.Клестіль обговорили стан відносин України та ЄС та можливості австрійського сприяння більш конкретному залученню нашої держави до діяльності у європейських структурах. У цьому контексті важливим є просування представниками Австрії ідеї запрошення України у роботі Європейської конференції на засіданні Політико-безпекового комітету ЄС 8 червня у Брюсселі та на самміті глав держав та урядів країн-членів Євросоюзу 15-16 червня у Гетеборзі, наслідком чого стало формулювання пункту 13 Висновків (заключного документа) самміту, згідно з яким Україна у майбутньому офіційно запрошуватиметься до роботи у Європейській конференції.

Підтвердженням обопільної зацікавленості у двосторонніх політичних консультаціях на найвищому рівні став робочий візит Прем'єр-міністра України А.К.Кінаха до Відня 10-11 жовтня 2001 р. У ході його переговорів з Федеральним президентом Австрії Т.Клестілем, Федеральним канцлером В.Шюсселем, Головою австрійського парламенту Г. Фішером була підтверджена незмінність позиції Австрії щодо підтримки європейського курсу України³³.

Не можна не відзначити спільність українсько-австрійських поглядів до актуальних питань міжнародного масштабу. Україна вітала рішення уряду Австрії щодо створення фонду компенсаційних виплат особам, що за часів нацизму були депортовані до Австрії і залучалися до рабської та примусової праці, відзначивши, що цим самим “робиться вагомий внесок до примирення, миру та співробітництва”³⁴. Обидві країни активно проводять спільну політику з реалізації проекту щодо розвитку Дунайсько-Карпатського регіону, основними напрямками співпраці якого є збереження екосистеми регіону в контексті його промислового розвитку. Разом з тим, ведеться спільний пошук шляхів по відновленню судноплавства Дунаєм.

Дослідивши розвиток українсько-австрійських відносин у політичній та економічній сфері впродовж 1991-2001 років, автор прийшов до таких висновків:

- українсько-австрійське співробітництво характеризується динамічним розвитком та високим ступенем взаєморозуміння, що

проявляється у широкому спектрі двосторонніх відносин. Зокрема, виявлено процес встановлення тісних контактів між главами двох держав, налагодження політичного діалогу на найвищому рівні, що набув постійного та довірливого характеру, розширення співробітництва у площині міжпарламентських зв'язків, напрацюванні належної договірно-правової бази, активної розбудови міжрегіональних контактів;

- визначено три етапи в розвитку українсько-австрійських відносин у політичній сфері:

1) початковий етап (1991 – 1994 рр.);

2) етап зрілого співробітництва (1995-1999 рр.), початок якого обумовлюється ЄСівським спрямуванням в зовнішній політиці обох держав: з початком 1995 р. Австрія стає повноправним членом ЄС, а дещо раніше – у червні 1994 р. Україна і ЄС підписують Угоду про партнерство і співробітництво.

3) етап трансформації українсько-австрійських відносин в якісно новий вимір (починаючи з 2000 р.). Створення нового федерального уряду Австрії за участю АПС сприймається Києвом як результат внутрішньополітичних процесів демократичного розвитку австрійського суспільства, а тому Україна не приєдналася до політичної ініціативи країн ЄС. В умовах запроваджених країнами ЄС політичних санкцій проти Австрії Україна, керуючись національними інтересами, активізує політичне співробітництво з Австрією.

- спостерігається високий рівень співпраці між Україною та Австрією у міжнародних організаціях, насамперед в рамках ОБСЄ (особливо в питаннях врегулювання регіональних конфліктів); ЦЄІ (виокремлюється спільність поглядів щодо пошуку оптимальних підходів до питань економічного та соціально-політичного співробітництва в регіоні); Комісії Дунайського регіону (пріоритетні напрямки: створення необхідних умов щодо збереження екосистеми регіону в контексті його промислового розвитку, а також відновлення судноплавства Дунаєм для поглиблення економічного співробітництва). Останнім часом новими спільними пріоритетами стали актуальні для світової спільноти питання врегулювання кризових ситуацій, підтримання міжнародної стабільності та боротьби з міжнародним тероризмом.

- у процесі розширення ЄС Австрія намагається відігравати роль “з'єднувального містка” між Заходом та Сходом. Однак негативне ставлення до євроінтеграційних процесів АПС, як урядового чин-

ника, що викликало в Австрії загострення внутрішньої дискусії щодо розширення ЄС на Схід (ініціювання "вільними" проведення плебісциту з розширення ЄС, вимоги прийняти антиатомний закон, який би передбачав суттєве скорочення відносин з країнами, які мають АЕС, а також збільшення у країні противників розширення ЄС до 45 % (за даними опитування інституту Геллапа у липні 2001 р.), практично унеможливило виконання Австрією взятих зобов'язань, а відтак зменшило її роль в євроінтеграційних процесах. Що ж до спектру позицій до розширення ЄС решти основних політичних сил Австрії (АНП, СДПА та "зелених"), то показано їх налаштованість на сприяння поглибленню інтеграційних процесів на континенті.

- позиція Австрії щодо набуття Україною членства в ЄС залишається позитивною, як така, що відповідає проголошеному офіційним Віднем курсу на сприяння розширенню ЄС і, в цьому контексті, на поглиблення коопераційних зв'язків між країнами регіону Центральної та Східної Європи.
- в цілому спостерігалось позитивне ставлення основних політичних партій Австрії до розвитку українсько-австрійського співробітництва. Показано, що з боку СДПА та АНП надається найбільш активна підтримка двосторонньому співробітництву. Беручи до уваги результати поточних соціологічних досліджень, австрійські аналітики прогнозують, що саме ці політичні сили отримають найбільшу кількість голосів на виборах 2003 р., а отже братимуть участь у формуванні нового федерального уряду. У цьому зв'язку можна спрогнозувати, що українсько-австрійське співробітництво відбуватиметься в напрямку подальшого поглиблення та зростання взаємодовіри.
- виявлено, що у широкому спектрі українсько-австрійських відносин пріоритетне значення надається розвитку торговельно-економічного співробітництва.
- серед провідних напрямів співробітництва в економічній сфері були: залучення австрійських інвестицій в економіку України та нарощування торговельних обсягів. Виявлено, що за обсягами прямих інвестицій в Україну Австрія посідає 10 місце серед 110 країн-інвесторів. Водночас Австрія є четвертим за величиною інвестором серед країн ЄС. Станом на квітень 2001 р. загальна кількість австрійських інвестицій в Україну становила 123,2 млн. дол. США.
- характерно, що співвідношення обсягів українсько-австрійського товарообігу до ВВП, його приросту, а також до загальних обсягів

зовнішньої торгівлі Австрії в 2000 р. є найвищими у порівнянні з аналогічними показниками щодо торговельного співробітництва України з іншими країнами-членами ЄС.

- було наявним намагання обох країн відшукувати нові шляхи реалізації значного потенціалу у торговельно-економічній сфері. Почалося залучення австрійського бізнесу до енергетичної сфери, поглиблюється співробітництво на рівні регіонів. Водночас зростання австрійських інвестицій в економіку України затримує відсутність забезпечення Україною правової надійності для інвестування.

ПОСИЛАННЯ

- ¹ Див.: Костенко Ю. Перші кроки: Віденський вимір// Політика і час. – 1996. – №9. – С.17.
- ² Цит. за: Austria Presse Agentur (далі – АРА) 227. – 1991-12-09.
- ³ Костенко Ю. Перші кроки: Віденський вимір // Політика і час.–1996. – №9. – С.17.
- ⁴ Див.: Mock: Deutlicher Ausdruck des Volkswillens der Ukraine // АРА 415.– 1991-12-03.
- ⁵ Див.: Mock: Deutlicher Ausdruck des Volkswillens der Ukraine // АРА 415. – 1991-12-03.
- ⁶ Див.: Bogys Jaminskyj Die Ukraine und Österreich // Österreichisch-Ukrainische Rundschau. – Wien, Juni 2000, Nr.9. – S.13-14.
- ⁷ Медвідь П. Новий крок до зміцнення європейської безпеки // Урядовий кур'єр. – 1998. – 17 жовтня. – №200-201.
- ⁸ АРА 0651. – 1998-10-15.
- ⁹ АРА 0651. – 1998-10-15.
- ¹⁰ Поточний архів МЗС України. – 2ТУ. – 2000. – лютий.
- ¹¹ Österreichisch-ukrainische Rundschau mit UBSV-Vereinsjournal. – Wien, April 1996. – Nr. 2. – S.26.
- ¹² Цит. за: Nedeltshew W. Marktlage und Perspektive der Ukrainisch-Österreichischen Handels- und Wirtschaftsbeziehungen. – EAST-WEST-FORUM. – 1999, 11. Jahrgang. – Nr.2. – S.8.
- ¹³ Талер Р. Українсько-австрійські зовнішньоекономічні відносини // Зовнішня торгівля. – 1999. – № 3-4. – С.144.
- ¹⁴ Див.: Nedeltshew W. Marktlage und Perspektive der Ukrainisch-Österreichischen Handels- und Wirtschaftsbeziehungen. – EAST-WEST-FORUM. – 1999, 11. Jahrgang. – Nr.2. – S.9.
- ¹⁵ Цит. за: Nedeltshew W. Marktlage und Perspektive der Ukrainisch-Österreichischen Handels- und Wirtschaftsbeziehungen. – EAST-WEST-FORUM. – 1999, 11. Jahrgang. – Nr.2. – S.9.
- ¹⁶ Талер Р. Українсько-австрійські зовнішньоекономічні відносини // Зовнішня торгівля. – 1999. – № 3-4. – С.144.
- ¹⁷ Поточний архів МЗС України. – 2ТУ. – 2000. – лютий.
- ¹⁸ Самсоненко Л. Шлях завдовжки у 7 століть // Урядовий кур'єр. –

1998. – 25 квітня. – №79-80. – С.2.
- ¹⁹ Талер Р. Українсько-австрійські зовнішньоекономічні відносини // Зовнішня торгівля. – 1999. – № 3-4. – С.144.
- ²⁰ Цит. за: Die Furche. – 2000. – 3 Februar. – Nr.5.
- ²¹ Die Sanktionen der 14 EU-Mitgliedstaaten gegen Österreich // Aussenpolitischer Bericht 2000. – Bundesministerium für auswärtigen Amt. – S.23.
- ²² Цит. за: Поточний архів МЗС України. – 2ТУ. – 2000. – грудень.
- ²³ Див.: Nicht in den Schatten geraten// Die Furche. – 2000. – 2 März. – Nr.9.
- ²⁴ Власенко В. Австрія хоче бачити Україну в ЄС // Урядовий кур'єр. – 2000. – 19 травня. – № 89.
- ²⁵ Цит. за: Поточний архів МЗС України. – 2ТУ. – 2001. – вересень.
- ²⁶ Ukrainisch-österreichische Zusammenarbeit in Handels-und Wirtschaftsbereichen // EAST-WEST-Forum. – 2001. – 13 Jahrgang. – Nr.2.
- ²⁷ Цит. за: Відносини між Австрією і Україною // Бюро торгового радника Посольства Австрії в Україні. – 2002.
- ²⁸ Цит. за: Поточний архів МЗС України. – 2ТУ. – 2001. – вересень.
- ²⁹ Цит. за: Відносини між Австрією і Україною // Бюро торгового радника Посольства Австрії в Україні. – 2002.
- ³⁰ Цит. за: Відносини між Австрією і Україною // Бюро торгового радника Посольства Австрії в Україні. – 2002.
- ³¹ Цит. за: Відносини між Австрією і Україною // Бюро торгового радника Посольства Австрії в Україні. – 2002.
- ³² Цит. за: Поточний архів МЗС України. – 2ТУ. – 2001. – вересень.
- ³³ Див.: Перебування Анатолія Кінаха в Австрії // Урядовий кур'єр. – 2001. – 12 жовтня. – № 186. – С.1-2.
- ³⁴ Цит. за: АРА0692. – 2000-10-24.

Надійшла до редакції 10.01.2003